

UDK 272-722.54Naležić, Š.
[27-312.47+272-9] (497.581.1Zadar)“15”
<https://doi.org/10.53745/ccp.46.90.2>

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10. ožujka 2022.

Prihvaćeno za objavljivanje: 16. svibnja 2022.

DON ŠIMUN NALEŽIĆ – PRVI KAPELAN GOSPE OD KAŠTELA U ZADRU (16. STOLJEĆE)

Zdenko DUNDOVIĆ

Teološko-katehetski odjel

Sveučilišta u Zadru

Ulica dr. Franje Tuđmana 24i, 23 000 Zadar

zdundovic@unizd.hr

U radu se razmatra lik don Šimuna Naležića, prvoga službeno imenovanoga kapelana crkve Gospe od Kaštela u Zadru u 16. stoljeću. Na temelju izvješća apostolskih vizitacija, arhivskih izvora pohranjenih u Arhivu Zadarske nadbiskupije i Državnom arhivu u Zadru prikazuje se profil u historiografiji relativno nepoznatoga zadarskog svećenika, čije je djelovanje obilježilo početke razvoja kulta Gospe od Kaštela u Zadru, koji je u 16. stoljeću smatran čudotvornim. Usto se u radu se donosi opis i raščlamba oporuke don Šimuna Naležića kao i njezin cjeloviti prijepis u prilogu.

KLJUČNE RIJEČI: don Šimun Naležić, Gospa od Kaštela, Zadar, 16. stoljeće.

Uvod

Svetište Gospe od Kaštela u Zadru, danas poznatije kao Gospa od Zdravlja, smjestilo se na sjeverozapadnome dijelu zadarskoga Poluotoka. Kroz nekoliko stoljeća ta malena crkva bila je mjesto molitvenoga okupljana brojnih generacija Zadrana, osobito u tjeskobnim trenucima zadarske prošlosti bremenite epidemijama, ratovima, glađu i vremenskim nepogodama dok je grad bio pod mletačkom upravom.¹ O crkvi Gospe od Kaštela pisano je s različitih motrišta.² Ime je dobila prema svome prostornom smještaju, uz neposrednu blizinu mletač-

¹ O zadarskoj prošlosti tijekom mletačke vladavine vidi: Tomislav RAUKAR – Ivo PETRICIOLI – Franjo ŠVELEC – Šime PERIČIĆ, *Zadar pod mletačkom upravom 1409. – 1797.*, Zadar, 1987.

² Ovdje se upućuje na rad u kojemu je donesen popis starije literature o crkvi: Marija STAGLIČIĆ, »Renesansno-barokna crkva Gospe od Kaštela u Zadru«, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, god. 25, br. 12, 1986., str. 171–185.

koga obrambenog kaštela.³ Prve povijesne crtice o crkvi prikupio je i objavio zadarski arhiđakon i crkveni povjesničar Carlo Federico Bianchi.⁴ Bianchi je naveo da je prvi imenovani kapelan u crkvi Gospe od Kaštela u 16. stoljeću bio zadarski svećenik don Šimun Naležić.⁵ Štoviše, tu je službu obnašao pola stoljeća, sve do svoje smrti početkom 17. stoljeća. Tomu relativno nepoznatomu, ali prema svemu sudeći vrlo aktivnome zadarskom svećeniku posvećen je ovaj članak – *amoris presbyteratus causae et pro anima sua memoriae*.

1. Pitanje podrijetla obitelji Naležić u Zadru u 16. stoljeću

Prema istraživanjima Kristijana Jurana podrijetlo obitelji Naležić treba tražiti u Skradinu, što dijelom potvrđuju i istraženi zadarski izvori. Autor je diferencirao dvije inačice prezimena – *Naložić* i *Naležić* – koja su postojala u Šibeniku tijekom 16. i 17. stoljeća te zaključio da je riječ o dvama različitim rodovima. Rod Naležića u Šibeniku vjerojatno potječe od Petra iz Skradina, koji je tamo doselio i bavio se ribarstvom, a zabilježen je u spisima šibenskoga notara 1537. godine.⁶ Međutim, u Zadru je prezime Naležić (*Nalexich*) zabilježeno i prije te godine u prvome poznatom popisu zadarskoga stanovništva iz 1527. godine, koji je objavio Šime Ljubić 1867. godine.⁷ Izgledno je da su Naležići istodobno migrirali prema Šibeniku i Zadru. U cenzusu iz 1527. godine zabilježen je znatan broj Skradinjana u Zadru, što se može prisposodobiti padu Skradina u osmanske ruke 1522. godine i migraciji staroga skradinskog stanovništva prema sigurnijim utočištima,⁸ što je u konačnici rezultiralo naseljavanjem novoga stanovništva na skradinskome području.⁹ Sveukupno je u Zadru 1527. godine zabilježeno 22 domaćinstva i 88 duša s oznakom skradinskoga podrijetla naznačenim bilo topičkim (*de Scardona*) bilo etničkim pridjevkom (*Scardonese*, *Scradinica*).¹⁰ Vrijedi također zapaziti da su skradinski doseljenici u Zadru pronašli prebivalište unutar gradskih zidina. Tek je jedan nositelj domaćinstva – *Paval de Scardona* – zabilježen kao stanovnik zadarskoga Varoša (*borgo*).¹¹

U zadarskome cenzusu iz 1527. godine zabilježena su dvojica pripadnika roda Naležića. Prvi je na popisu istaknut *Matthio Nalesier da Scardona*.¹² S obzirom na to da ta inačica prezimena nije zabilježena u Skradinu, vjerojatno je riječ o pogrešci prilikom Ljubićeva

³ O kaštelu vidi: Emil HILJE, »Mletački kaštel u Zadru«, *Ars Adriatica*, br. 1, 2011., str. 109–116.

⁴ Carlo Federico BIANCHI, *Zara Cristiana I*, Zadar, 1877., str. 372–378.

⁵ C. F. BIANCHI, *Zara Cristiana I*, str. 172.

⁶ Kristijan JURAN, *Stari i novi stanovnici Šibenika i njegovih predgrada u drugoj polovici 17. i početkom 18. stoljeća*, Šibenik, 2016., str. 132–133. O Naležićima u Šibeniku vijesti donosi i: Iva KURELAC, »Status animarum prezbitera Bartolomeja Ostojčića kao izvor za proučavanje nekih aspekata socijalne topografije Šibenika s kraja 16. stoljeća«, *Šibenik od prvog spomena*, (ur. Iva KURELAC), Šibenik – Zagreb, 2018., str. 232.

⁷ Šime LJUBIĆ, *Commissiones et relationes Venetae*. vol. I. (1433–1527), *Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, sv. 6 (dalje: *Commissiones et relationes I*), Zagreb, 1876., str. 194–223.

⁸ O opsadi i padu Skradina u osmanske ruke vidi: Grga NOVAK, »Šibenik u razdoblju mletačke vladavine 1412. – 1797. godine«, *Šibenik – spomen zbornik o 900. obljetnici*, Šibenik, 1976., str. 151 i dalje.

⁹ O tome vidi: Kristijan JURAN, »Doseljavanje Morlaka u opustjela sela šibenske Zagore u 16. stoljeću«, *Povijesni prilozi*, god. 33, br. 46, 2014., str. 129–160.

¹⁰ Usp. Domagoj MADUNIĆ, »Mjera grada: zadarski popis stanovništva 1527. godine«, *Povijesni prilozi*, god. 28, br. 36, 2009., str. 55–56.

¹¹ *Commissiones et relationes I*, str. 222.

¹² U prilogu tomu ide i spomen u zadarskome cenzusu iz 1527. godine, u kojemu je zabilježen *Matthio Nalesier da Scardona*. S obzirom na to da ta inačica prezimena nije zabilježena u Skradinu. Šime LJUBIĆ, str. 209.

prepisivanja izvornika ili grešci notara koji je sastavljao cenzus te je izgledno riječ o prezimenu Naležić (*Nalesich*). Razvidno je iz analiziranih arhivskih isprava da su se Naležići u drugoj polovici 16. stoljeća implementirali u komunalnu društvenu strukturu,¹³ sklupali su poslovne ugovore i bili percipirani kao stanovnici Zadra.¹⁴

Za drugoga pripadnika iz roda Naležića u zadarskome cenzusu, uz čije je ime navedena i oznaka njegova društvenoga statusa – *Ser Thomaso Nalesich*,¹⁵ ne stoji indikacija podrijetla iz Skradina. Domagoj Madunić utvrdio je u svome radu da titule *Ser* ili *Meser* nisu bile rezervirane isključivo za članove zadarskih patricijskih obitelji ili pripadnika mletačke administracije nego su se očito odnosile i na istaknutije članove zadarskoga društva,¹⁶ među kojima se isticao i spomenuti *ser* Toma Naležić sa svojom osmeročlanom obitelji. *Ser Thomaso Nalesich* bio je don Šimunov otac, što je razvidno iz svećenikove oporuke.¹⁷ U kontekstu zapažanja o oznakama *Ser* i *Meser* u oporuci je svećenik naveden oznakom *Meser pre*, a njegov otac *Ser*, što dodatno potvrđuje Madunićev zaključak o uporabi tih oznaka društvenoga statusa pojedinca. Iako je izgledno, pitanje skradinskoga podrijetla *ser* Tome Naležića potrebno je dodatno razmotriti. Naime, u kupoprodajnom ugovoru iz 1528. godine, kada je *ser* Toma Naležić kupio dva gonjaja vinograda na Cerodolu, na vlastitom zemljišnom fondu zaveden je kao građanin Zadra.¹⁸ Pod pretpostavkom da je on pristigao u Zadar nakon pada Skradina 1522. godine, prema zadarskome statutarnom pravu mogao je steći naziv *cives*, odnosno građanin. U odnosu na druge dalmatinske komune Zadar je imao znatno blaži pristup primanju stranaca u red građana. Bilo je dovoljno da stranac dođe stanovati u grad, stekne imovinu i preuzme komunalne obveze, što je u konačnici rezultiralo i određenim olakšicama.¹⁹ *Ser* Toma Naležić te je uvjete očito ispunio jer je zabilježen na popisu i 1527. godine, dakle imao je nekretninu, a stjecao je zemljišne posjede, primjerice kupnjom vinograda na Cerodolu. Taj podatak također je važan za raspravu. Naime, lokalitet Cerodol, u blizini današnjega Bokanjca, u srednjem vijeku nazivao se *Draga svetog Krševana*.²⁰ Topičkim pridjevkom *de Draga* zaveden je u spisima svećenik Šimun, o čemu će dalje u radu biti riječi. *Ser* Toma Naležić, sudeći prema spisima zadarskih javnih bilježnika, sudjelovao je kao arbitražni sudac (*judex arbitrarius*) u raznim arbitražama, pri čemu je zaveden kao *egregium uirum Thomasium Nalesich*.²¹ Istodobno je, međutim, u spisima istoga notara zabilježen 17. travnja 1528. godine *Thomas*

¹³ O komunalnim društvima u Dalmaciji vidi: Tomislav RAUKAR, »Komunalna društva u Dalmaciji u XV. st. i u prvoj polovini XVI. stoljeća«, *Historijski zbornik*, god. 35, br. 1, Zagreb, 1982., str. 43–118.

¹⁴ Usp. Zdenko DUNDOVIĆ, *Bratovština zadarskih Varošana*, Zadar, 2020., str. 159.

¹⁵ *Commissiones et relations I*, str. 211.

¹⁶ Usp. D. MADUNIĆ, »Mjera grada«, str. 37–40.

¹⁷ *Reuerendo meser pre Simon Nalexich quondam ser Thomaso Mansionario nella Chiesa di Santa Maria di Preti et Piouan della chiesa della Madona del Castello*. Državni arhiv u Zadru (dalje: HR-DAZD), fond 31, Bilježnici Zadra (dalje: BZ), *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91 (oporuka od 28. lipnja 1599.).

¹⁸ ...*ser Thomae Nalesich Ciui Jadre*. HR-DAZD-31, BZ, *Hieronymus Rauagninus* (1516. – 1532.), b. I, fasc. I, br. 9, fol. 21v.

¹⁹ Usp. Tomislav RAUKAR, »Cives, habitatores, forenses u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima«, *Historijski zbornik. Šidakov zbornik. U povodu 75. godišnjice života prof. dra Jaroslava Šidaka i 30. godišnjice njegova urešivanja »Historijskog zbornika«*, god. 39–40, Zagreb, 1976. – 1977., str. 143.

²⁰ O tome opširno kod: Nikola JAKŠIĆ, »Draga Svetog Krševana u Diklu o tisućitoj obljetnici osnutka samostana«, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, sv. 25, br. 12, 1986., 205–228.

²¹ HR-DAZD-31, BZ, *Hieronymus Rauagninus* (1516. – 1532.), b. II, br. 25, fol. 1r–5r.

Nalesich de Podbergliane u svojstvu sudca lige Zemunika (*judex ligae Xemonici*).²² Iako potonjem nije dodana oznaka *ser* pored imena ne može se posve isključiti mogućnost da je riječ o jednoj te istoj osobi. Kasnije, 1540. godine spomenut je u družini kapetana Nikole Detrešića *comite Simoni Nalesich*.²³ Razvidno je iz analiziranih arhivskih isprava da su se Naležići u drugoj polovici 16. stoljeća implementirali u komunalnu društvenu strukturu,²⁴ sklapali poslovne ugovore i bili percipirani kao stanovnici Zadra.²⁵ Sve navedeno dopušta mogućnost da su Naležići prisutni na zadarskome području i prije pada Skradina 1522. godine.

Čini se da je svećenik Šimun uživao ugled u gradu, o čemu dijelom svjedoče spisi javnih bilježnika u kojima je u više navrata zabilježen kao svjedok pri sklapanju raznih ugovora i arbitraža, po uzoru na oca.²⁶ K tomu, u izvorniku iz Arhiva Zadarske nadbiskupije zabilježeno je da je svećenik Šimun Naležić bio *familiare* tadašnjega zadarskog kanonika i generalnoga vikara Ivana Donata Begne,²⁷ brata poznatijega modruškog biskupa Šimuna Kožičića Begne.²⁸ I to dijelom potvrđuje da je svećenik Šimun Naležić potjecao iz društveno pozicionirane, vjerojatno građanske, obitelji te da se izgledno školovao pri kaptolskoj katedralnoj školi u Zadru²⁹ jer je u izvorniku obilježen kao klerik u zadarskoj katedrali.³⁰

2. Biografski podatci o don Šimunu Naležiću

Analizom podataka iz arhivskih spisa moguće je okvirno odrediti godine rođenja svećenika Naležića, njegova ređenja i imenovanja kapelanom crkve Gospe od Kaštela u Zadru, koju službu je obnašao sve do svoje smrti 1604. godine. Razvidno je da je na don Šimuna pala briga o njegovoj majci, koja je 1563. godine, prema njegovu svjedočanstvu, imala 80 godina.³¹ Čini se da je riječ o Katarini Naležić, koja je 1558. godine spomenuta u oporuci

²² *Isto*, fasc. IV, br. 2, fol. 29r.

²³ Ivna ANZULOVIĆ, »O postojnosti hrvatskoga pučanstva Sjeverne Dalmacije iz predturskog vremena«, *Zadarska smotra*, god. 47, br. 4–6, 1998., str. 296.

²⁴ O komunalnim društvima u Dalmaciji vidi: Tomislav RAUKAR, »Komunalna društva u Dalmaciji u XV. st. i u prvoj polovini XVI. stoljeća«, *Historijski zbornik*, god. 35, br. 1, Zagreb, 1982., str. 43–118.

²⁵ Primjerice, 16. travnja 1575. godine Katarina, kći Ivana Naležića, udova Mateja (*dicti rabcha pellowis da Vegla*), zadarska stanovnica, prodala je sukladno oporuci Mateja Mirka (*Matheus de Mirco*) trima bratovštinama (sv. Silvestra, Gospe od Snijega i Sv. Marije de Plateola) zidanu kuću (*soleratam cuppis coopertam cum eius proprio fundo positum Jadrae in contrata fabrorum, sive babarum*) za 50 dukata. Zdenko DUNDOVIĆ, *Bratovština zadarskih Varošana*, Zadar, 2020., str. 159.

²⁶ Vidi primjerice: HR-DAZD-31, BZ, *Nicolò Canali* (1558. – 1585.), b. unica, fasc. III, fol. 21r-v.

²⁷ *Io ero amico di esso Pre Simon, quale era familiare d'esso Monsignor Vicario Begna*. Arhiva Zadarske nadbiskupije (dalje: HR-AZDN), fond 18, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 18, br. 122, neozn. folija. O Ivanu Donatu Begni vidi: C. F. BIANCHI, *Zara Cristiana I*, str. 206–207.

²⁸ Povijesni prikaz obitelji Begna vidi kod: Jelena KOLUMBIĆ, »Obitelj Benja kroz stoljeća«, *Zbornik radova o Šimunu Kožičiću Benji*, (ur. Nikica KOLUMBIĆ – Milan MOGUŠ – Anica NAZOR), Zagreb, 1991., str. 93–102.

²⁹ O kaptolskoj katedralnoj školi u Zadru vidi: Slavko KOVAČIĆ, »Katedralne škole u Dalmaciji pod mletačkom vlašću od konca 16. do početka 19. stoljeća prema biskupskim izvještajima Svetoj Stolici«, *Croatica christiana periodica*, str. 67–71; S. KOVAČIĆ, *Iz povijesti škola i odgojnih ustanova*, Split, 2020., str. 30–35.

³⁰ HR-AZDN-18, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 18, br. 122, neozn. folija.

³¹ HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, *Processus contra Presbyterum Simonem Nalesich*, fol. 59r.

težaka Šime Filipčića pok. Luke, koji je posjedovao dva gonjaja vinograda na lokalitetu Klupine upravo na njezinu zemljištu.³²

S obzirom na to da je u matičnoj knjizi umrlih katedralne Župe sv. Stošije u Zadru zapisano da je 30. siječnja 1604. godine preminuo don Šimun Naležić, mansionar crkve sv. Šimuna, i da je pokopan u katedralnoj crkvi sv. Stošije u Zadru,³³ a u arhivskim izvorima navedeno da je umro u dubokoj starosti,³⁴ godinu njegova rođenja trebalo bi datirati oko 1520. godine, jer je za svećenika zaređen 1546. godine, što će se u radu dodatno razmotriti. Prema toj pretpostavci don Šimun Naležić umro je u dobi od 84 godine, što po modernoj dobnoj klasifikaciji nije duboka starost, ali je nužno uzeti u obzir parametre dobne klasifikacije važeće u 16. stoljeću. Primjerice, istraživanja Neila Cummins a o životnome vijeku europskih elita u razdoblju od 800. do 1800. godine, temeljena na uzorku od 115 650 smrtnih slučajeva Europljana i analizi njihove starosne dobi u trenutku smrti, pokazuju da je životni vijek plemstva na području srednje, istočne i južne Europe tijekom 16. stoljeća iznosio između 45 i 60 godina.³⁵ Ako se uzmu u obzir faktori nutricionističkoga i higijenskoga statusa pojedinih društvenih skupina u razmatranome razdoblju, kao čimbenici zdravstvenoga stanja s implikacijom na dobnu strukturu stanovništva, može se pretpostaviti da je plemstvo, a pridodat ćemo tomu i gradsko svećenstvo, bilo u povlaštenijem položaju u odnosu na siromašnije slojeve društva. Unatoč tomu, prema predloženim pokazateljima može se zaključiti da je u Zadru tijekom 16. stoljeća društvena percepcija životne dobi od 84 godine općenito smatrana *dubokom starošću*.³⁶

3. Oporuka don Šimuna Naležića

U prilog tomu ide i oporuka don Šimuna Naležića, koju je sastavio 1599. godine, pet godina prije svoje smrti.³⁷ Oporuka otkriva dosad nepoznate podatke o njegovu prebivalištu, rodbinskim vezama, posjedima i društvenim interakcijama. Sastavljena je 28. lipnja 1599. godine pred zadarskim notarom Francescom Primizijem, u kući upravitelja (*piouan*) crkve sv. Šimuna Pravednika u Zadru svećenika Paulina Bonfadina, koji je ujedno s plemićem Cesareom Fanfognom bio zakleti svjedok. Za izvršitelje oporuke don Šimun Naležić je

³² *Item dimisit, et reliquit Catharinae uxori dictis testatoris causa amoris gognalia circa duo capitum uitium existens ultra flumariam in loco uocato Clupine super terreno Catherine Nalesich*. HR-DAZD-31, BZ, Nicolò Canali (1558. – 1576.), b. unica, fasc. IV, br. 4.

³³ *1604. Adi 30. detto (siječnja, op. a.) Obito del Reuerendo Don Simon Nalesich mansionario nella Chiesa di San Simeone sepolto nella Chiesa di Santa Anastasia, Domo della Citta di Zara*. HR-AZDN-43, *Obituum I* (1597. – 1617.), fol. 66v.

³⁴ HR-AZDN-18, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 18, br. 122, neozn. folija.

³⁵ Neil CUMMINS, »Lifespans of the European Elite, 800–1800«, *The Journal of Economic History*, Cambridge University Press, god. 77, br. 2, 2017., str. 431.

³⁶ U prilog tomu ide i gore navedena opaska don Šimuna Naležića, koji je tijekom procesa naveo životnu dob svoje majke od 80 godina, kao indikator starosti. Vidi bilj. 16. O percepciji starosti na području Mletačke Republike kroz prizmu političkoga vodstva vidi: Robert FINLAY, »The Venetian Republic as a gerontocracy: age and Politics in the Renaissance«, *Journal of medieval and Renaissance studies*, god. 8, br. 1, Duke University Press, 1978., str. 157–178; Daniel J. SMITH – George R. CROWLEY – Sebastian LEGUIZAMON, »Long live the doge? Death as a term limit on Venetian chief executives«, *Public Choice*, vol. 188, br. 3, Springer, 2021., str. 333–359.

³⁷ HR-DAZD-31, BZ, *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91 (oporuka od 28. lipnja 1599.).

imenovao prokuratora bratovštine Bezgrešnoga začeca Blažene Djevice Marije u Zadru – *nella capella menor in chiesa di Santo Steffano* – čiji je bio član.³⁸

U izvornicima iz Državnoga arhiva u Zadru, u vrijeme kada je Šimun Naležić već bio zaređen svećenik, spominje se još jedna oznaka pored njegova imena. U spisima zadarskih notara označen je i pridjevkom *Simeon de Draga*, *Simon Draga alias Nalesich* ili samo *Simon Draga*, uz jasnu naznaku da je zadarski svećenik (*presbyterum Jadrensis*).³⁹ Moguće je da se pridjevnik *Draga* odnosi na njegove posjede u Bokanjcu, na lokalitetu Draga, koje je stjecao različitim akvizicijama tijekom svećeničke službe,⁴⁰ ali i na spomenute očeve posjede na Cerodolu (Draga sv. Krševana). Stjecanje zemljišnih posjeda i nekretnina don Šimuna Naležića može se pratiti u spisima javnih bilježnika upravo u pretpostavljenom razdoblju njegova preuzimanja kapelanije Gospe od Kaštela. Primjerice, 11. siječnja 1552. godine kupio je od zadarske stanovnice Katarine, udove majstora Luke brijača (*barbitonsor*), a kćeri Radoslava Vučinovića, polovinu kuće u gradskome predjelu kovača, u zadarskome Varošu unutar zidina, na mjestu zvanome Putevac (*Putevaz*),⁴¹ za 165 libara. Kuću je dijelio s Blažanom Mesničem iz Zemunika.⁴² No, iz njegove oporuke od 28. lipnja 1599. godine razvidno je da je u nama nepoznato vrijeme kupio novu kuću u zadarskome Varošu, na istoj lokaciji, ponad čijih je ulaznih vrata na nadvratniku bio uklesan kalež, zasigurno kao znak svećeničkoga staleža vlasnika.⁴³ Tu novu kuću oporučno je ostavio pranećacima Šimunu i Katarini, potomcima svoga nećaka pok. Tome Valjačića,⁴⁴

³⁸ Na poledini oporučne isprave zapisano je da je don Šimun Naležić 6. veljače 1602. godine u svojoj kući – *posta nella contrada id San Zuanne di Fauri* – iz nepoznatoga razloga poništio oporuku od 28. lipnja 1599. godine. Pregledom dostupnih oporučnih spisa u fondu zadarskih javnih bilježnika u Državnome arhivu u Zadru zasada nije pronađena druga Naležićeva oporuka, ali činjenični podatci iz prve oporuke time ne gube na povijesnoj vrijednosti i mjerodavni su za razmatranje svećenikova života i djelovanja.

³⁹ HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, *Processus contra Presbyterum Simonem Nalesich*, neozn. folija.

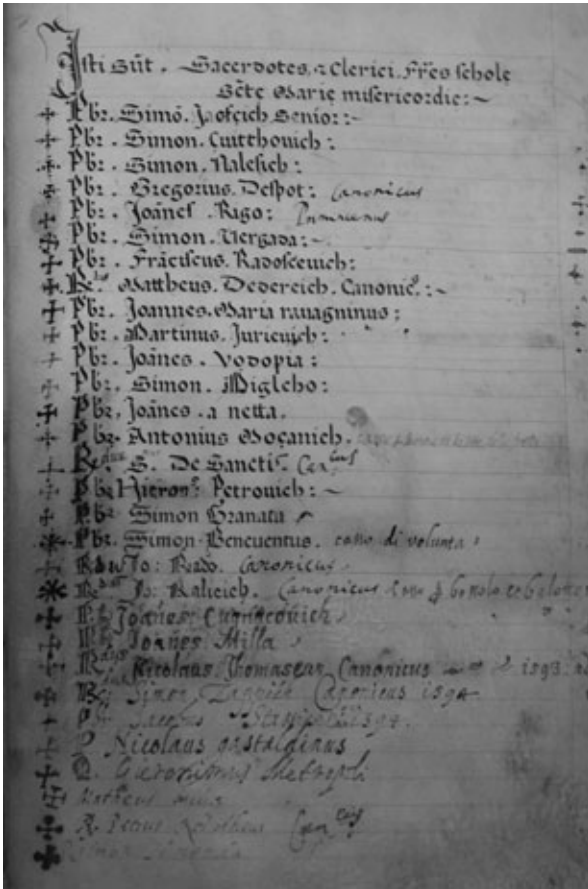
⁴⁰ *Lassa per ragion di legato a Nicolo figliolo del quondam Andrea Bodotich doi gognali di capi di uide, posti appresso Bocagnazzo in luoco ditto Draga, sopra il terreno del Magnifico Signor Thomaso Ciualelli, et questo per amor de Dio, et perche preghi il Signor Iddio per l'anima sua*. HR-DAZD-31, BZ, *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91 (oporuka od 28. lipnja 1599.).

⁴¹ Riječ je o jugozapadnome dijelu zadarskoga Poluotoka, odnosno gradskoga Varoša u kojemu se do danas nalazi ulica Putevac, u blizini srednjovjekovnoga gradskoga predjela Pusterla, čije ime potječe od malih gradskih vrata. Vidi: Nada KLAJIĆ – Ivo PETRICIOLI, *Zadar u srednjem vijeku*, Zadar, 1976., str. 501–502.

⁴² ...*Catherina r. q. mistri Lucae Barbitonsoris et filia q. Radoslavi Vucinovich habitatrix Jadrae per se et heredes suos dedit et uendit Domino presbytero Simoni Nalesich Jadrensis presenti stipulanti et recipienti per se suisque heredes medietatem totam et integram unius domuncule de muro cum duobus solaris, cuppis coopertam positum Jadrae in contrada fabrorum loco uocato Puteuaz supra solo proprio diuise per alia medietatem cum Blasano Mesnich de Semunico, infra hos ut dixerunt confines totius dicti domus videlicet a scirocco uia publica a borea iura monasterii Sancti Nicolai a trauersa iura Jacobi Vodopia, a quirina iura dicti monasterii Sancti Nicolai*. HR-DAZD-31, BZ, *Franciscus Thomaseus* (1548. – 1561.), b. unica, fasc. II, fol. 21v.

⁴³ ...*la casa di esso testatore, posta in Zara tra questii confini videlicet da bora le ragion del Magnifico Signor Zoilo Nassi, da garbin le ragion di Zuanne Mozzanich, da sirocco le ragion di meser Battista Soppe, et da maistro le ragion delle Reuerende di Santo Nicolo, salui sempre i più ueri confini, in luoco detto Putevaz, sopra la porta della qual casa è scolpito un cal(ice) cioè nell'architrave della porta*. HR-DAZD-31, BZ, *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91.

⁴⁴ Toma Valjačić, kao i njegova djeca Šimun i Katarina, spomenuti su u matičnim knjigama vjenčanih Župe sv. Stošije u Zadru. Supruga mu se zvala Ljuba, a umrla je 14. ožujka 1597. godine i nadživjela je supruga te je pokopana u crkvi sv. Silvestra u Zadru. Vidi: Roman JELIĆ, »Stanovništvo Zadra u drugoj polovici XVI. i početkom XVII. st. gledano kroz matice vjenčanih«, *Starine*, knj. 49, 1959., str. 443. 1597. 14. ditto (ožujka, op. a.) *Obito di Donna Gliubba relicta quondam Thomaso Vagliacich sepolta a San Siluestro*. HR-AZDN-43,

s klauzulom da ni oni ni njihovi baštinici ni pod kakvim uvjetima ne smiju otuđiti nekretninu. U slučaju da uživatelji oporučne ostavštine ne bi imali potomstva, odredio je da kuća prijeđe u vlasništvo svećeničke bratovštine Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u crkvi sv. Stjepana (danas sv. Šimuna Pravednika), odnosno Gospe od Milosrđa (Slika 1).⁴⁵

Slika 1. Ime don Šimuna Naležića na popisu svećenika, članova bratovštine Gospe od Milosrđa u crkvi sv. Stjepana u Zadru. Izvor: Stalna izložba crkvene umjetnosti u Zadru (dalje: SICU), *Matrikula bratovštine Gospe od Milosrđa*, fol. 15r

Obituum I (1597. – 1617.), fol. 1r. Don Šimunova pranećakinja Katarina bila je supruga Jurja Božičevića, čija je kći Jerolima spomenuta u oporuci. Vjenčao ih je don Šimun Kapitanić u crkvi sv. Mihovila u Zadru 4. listopada 1592. godine. Juraj i Katarina stanovali su u vrijeme sastavljanja oporuke zajedno sa svećenikom Naležićem u njegovoj kući u Varošu. Juraj Božičević označen je 1604. godine, prigodom kumovanja, kao kavaljer (*cauallizer*). Katarina Božičević umrla je 24. veljače 1608. godine i pokopana je u crkvi sv. Silvestra u Zadru. Njihova kći Jerolima krštena je 9. listopada 1594. godine. Udala se 29. ožujka 1610. godine za Luku Teletinu u crkvi sv. Mihovila, a vjenčao ih je don Matej Mišić. Nećak *meser* Šimun Valjačić oženio je 14. lipnja 1593. godine Matiju, kći pok. mesera Francesca Marona. Njihov sin Toma Valjačić kršten je 30. svibnja 1593. godine u kući, zbog smrtne opasnosti, te je vjerojatno preminuo jer u maticama ne nalazimo drugih potomaka, a nisu spomenuti ni u svećenikovoju oporuci. Šimun Valjačić preminuo je 24. siječnja 1611. godine, a njegova udovica Matija sklopila je 13. veljače 1612. godine brak s *meser* Paulom Daniellertijem. HR-DAZD-31, BZ, *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91; HR-AZDN-43, Zbirka matičnih knjiga i parica matičnih knjiga Zadarske nadbiskupije, Matica rođenih župe sv. Stošije, knj. IV (1586. – 1596.), fol. 173v; HR-AZDN-43, Zbirka matičnih knjiga i parica matičnih knjiga Zadarske nadbiskupije, Matica vjenčanih župe sv. Stošije (dalje: *Matrimonium*), knj. I (1576. – 1593.), fol. 138r, fol. 141r; HR-AZDN-43, *Matrimonium*, knj. III (1604. – 1613.), fol. 5v, fol. 58r, fol. 80v; HR-AZDN-43, Zbirka matičnih knjiga i parica matičnih knjiga Zadarske nadbiskupije, Matica umrlih župe sv. Stošije, knj. I (dalje: *Obituum I*) (1597. – 1617.), fol. 108r, fol. 132v.

⁴⁵ O bratovštini vidi: Vladislav CVITANOVIĆ, »Bratovštine grada Zadra«, *Zadar Zbornik*, (ur. Jakša RAVLIĆ), Zagreb, 1964., str. 456.

4. Gospodarske interakcije don Šimuna Naležića

Kupoprodajni ugovori iz fonda zadarskih bilježnika otkrivaju ponešto o ekonomskim interakcijama svećenika Šimuna Naležića i ritmu stjecanja njegovih zemljišnih posjeda. Primjerice, 21. rujna 1559. godine ugovorno je preuzeo od klerika Zuanne Pigozea iz Oderza (provincija Treviso), rektora i upravitelja dviju nadarbina crkve sv. Lovre u Zadru i crkve sv. Marcele u Ljupču, u trogodišnji najam (*locatio*) posjede spomenutih crkava s godišnjom najamninom u visini 20 dukata. Sukladno ugovorima, tijekom burnoga 16. stoljeća navedena je klauzula da u slučaju rata s Osmanlijama ili epidemije kuge te posljedično izostanka prihoda svećenik nije dužan platiti iznos godišnje najamnine, već jedino iznos sukladno kvantiteti prinosa. Usto iz ugovora proizlazi da je najamnik bio dužan održavati spomenute crkve.⁴⁶

Dana 29. rujna 1562. godine kupio je od Šimuna Belića pok. Cvitana, stanovnika sela Grobnica (*Grobnizza*) 3/4 gonjaja vinograda na lokalitetu Batalje, na fondu oltara sv. Ivana u crkvi sv. Šimuna Pravednika u Zadru za 54 libre.⁴⁷ Četiri godine kasnije, 15. siječnja 1566. godine, Katuša, udova Ivana Belića *de suburbio Jadrae*, uz suglasnost sina Bartolomeja, prodala je don Šimunu Naležiću na lokalitetu Batalje, na fondu nadarbine oltara sv. Ivana u crkvi sv. Šimuna Pravednika u Zadru, jedan gonjaj vinograda za 87 libara. Ugovor je sklopljen u krstionici zadarske prvostolnice.⁴⁸ Čini se da je svećenik Naležić okrupnjivao zemljište, što govori o ekonomskoj stabilnosti i redovitim приходima, koji su izgledno pristizali, između ostaloga, i od njegove kapelanske plaće u crkvi Gospe od Kaštela.⁴⁹ Naležić je, prema oporuci, posjedovao dva gonjaja vinograda, s brojnim maslinama, na lokalitetu *sotto il monte, et sopra il luoco ditto Battaglie* (danas gradski predio Stanovi u Zadru), dva i pol gonjaja vinograda na lokalitetu Čubrijan te dva gonjaja vinograda u blizini Bokanjca, na lokalitetu Draga.⁵⁰

5. Imenovanje kapelanom crkve Gospe od Kaštela u Zadru

Bianchi je Naležićevo imenovanje kapelanom crkve Gospe od Kaštela datirao u 1540. godinu.⁵¹ Prema spisima procesa o utvrđivanju početka kapelanske službe u crkvi Gospe od Kaštela iz 1604. godine u Arhivu Zadarske nadbiskupije i ostalim analiziranim izvornicima, ponudit će se druga datacija. Proces o utvrđivanju početka kapelanske službe pokrenuo je generalni vikar zadarskoga nadbiskupa Minuccija Minuccija (1596. – 1604.)⁵² i zadarski kanonik Jeronim Britanico. Neposredan povod bila je smrt don Šimuna Naležića

⁴⁶ Ugovor o najmu vidi u: HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1557. – 1566.), b. I, fasc. II, sv. 4, fol. 39v-40r.

⁴⁷ HR-DAZD-31, BZ, *Nicolò Canali* (1558. – 1585.), b. unica, fasc. II, fol. 1r.

⁴⁸ HR-DAZD-31, BZ, *Simon Budineus* (1556. – 1598.), b. II, fasc. I, fol.

⁴⁹ Prema izvješću apostolskoga vizitatora Michelea Priulija iz 1603. godine kapelanova plaća iznosila je 24 dukata godišnje: *Capellanus est presbiter Simeon Nalesicense qui celebrat quotidie habet a procuratoribus ex elemosinis ducatos uiginti quatuor in anno*. Archivio Apostolico Vaticano (dalje: AAV), Visit. Eccles. Dalmat., Jadrensis, Miscellanea Armad. VII, fol. 700v.

⁵⁰ HR-DAZD-31, BZ, *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91.

⁵¹ C. F. BIANCHI, *Zara Cristiana I*, str. 172.

⁵² O nadbiskupu Minucciju više kod: Josip VRANDEČIĆ, *Zadarski nadbiskup Minuccio Minucci i njegova jadranska misija*, Zagreb – Split, 2017.

– prvoga i posljednjega kapelana crkve Gospe od Kaštela – i sukob s mletačkim predstavnicima vlasti, koji su pravo imenovanja kapelana prisvajali sebi.⁵³ Za obranu crkvenoga prava pred sudom generalnoga providura u Zadru o tome pitanju generalni vikar pristupio je ispitivanju zadarskoga svećenstva radi utvrđivanja povijesnih činjenica o kapelaniji Gospe od Kaštela. Ispitivanju su pristupila trojica zadarskih svećenika, mansionar Šimun Vrgada, don Ivan Marija Ravanjin (*Rauagninus*) i kanonik Gašpar *Luetticeus*. Svećenik Vrgada posvjedočio je da je generalni vikar Ivan Donato Begna dodijelio kapelaniju mladome kleriku Šimunu Naležiću – *all' hora in minoribus, et giouanetto* – dakle, dok još nije bio zaređen. Prema zapisima svjedoka na mjestu kapele⁵⁴ u kojoj se štovala Bogorodičina slika⁵⁵ počeo se razvijati kult nakon nepoznate nevolje koja je zahvatila grad u prvoj polovici 16. stoljeća.⁵⁶ Do Naležićeva imenovanja kapelanom brigu o kapelici vodila je jedna starija žena, što crkvene vlasti nisu smatrale primjerenim te je generalni vikar brigu o kapelici dodijelio mladome zadarskom kleriku. Naležićeva služba u kapelici (*capelletta*) Gospe od Kaštela pretpostavljala je pjevanje večernje iz službe časova na spomen vjernih mrtvih, u korizmi, subotom i nedjeljom navečer, prema uobičajenoj praksi zadarskih klerika, odnosno pripravnika za svećeništvo.⁵⁷ Prema svjedočanstvima ispitnika može se pretpostaviti da se to dogodilo oko 1540. godine. S obzirom na vremenski odmak, svjedoci nisu precizirali godine, već su komparirali događaje po sjećanju. Primjerice, svećenik Ravanjin – prema vlastitom kazivanju rođen 13. srpnja 1528. godine – posvjedočio je »da je kapelica Gospe od Kaštela povjerena pokojnome svećeniku Šimunu Naležiću dok je još bio klerik, a slavio je prvu svetu misu oko 15 godina prije mene, a ja sam slavio prvu svetu misu prije 46 godina«⁵⁸. S obzirom na to da je svjedočanstvo dano 1604. godine, svećeničko ređenje Šimuna Naležića po tome bi se trebalo datirati oko 1543. godine. O pitanju daticije Naležićeva svećeničkoga ređenja precizniji odgovor nudi arbitražni postupak iz

⁵³ Spisi procesa ovjereni su prijepisi originalnih isprava, s potpisom nadbiskupskoga kancelara i zapečaćeni su vodenim žigom, a autor im je zadarski kanonik Ivan Tanzlingher Zanotti. HR-AZDN-18, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 22, sign. 122., bez paginacije. O kanoniku Zanottiju vidi: Lovorka CORALIĆ, »Prilog životopisu zadarskoga književnika Ivana Tanzlingera Zanottija (1651. – 1732.)«, *Croatica christiana periodica*, god. 17, br. 32, 1993., str. 165–181.

⁵⁴ Kapelica Gospe od Kaštela do 1582. godine je bila jednostavna drvena kapela, odnosno mali oratorij, za koji je apostolski vizitator Agostino Valier 1579. godine zapisao: *Ecc(lesi)a S(anct)ae Mariae a Castello seu potius oratorium ex tabulis et tignis compactum habet altare cum imaginem S(anct)ae Mariae undiq(ue) argento contexta cum multis ceris, tabellis, ac argenteo uotivo habet duo candelabra ex auricalcho et habeas, et pallium ex serico uiridi duos angelos crucem argenteam atq(ue) altarum portatile amouendum*. AAV, Congr. Vescovi e Regolari Visita Ap, 78, Jadrensis, fol. 47v. Postupno se kult Gospe od Kaštela razvijao, zbog čega je 1582. godine na mjestu drvene kapelice izgrađena jedinstvena rotunda u stilu visoke renesanse. Vidi: M. STAGLIČIĆ, »Renesansno-barokna crkva«, str. 173–178.

⁵⁵ Sliku je, prema starijem predlošku, nanovo oslikao majstor Blaž Jurjev 1447. godine. Vidi: Emilj HILJE, *Gotičko slikarstvo u Zadru*, Zagreb, 1999., 135–137.

⁵⁶ Moguće je da je riječ o epidemiji kuge, koja se u Zadru pojavila 1530. godine. Vidi: Roman JELIĆ, »Zadarske kuge i lazareti u prošlosti«, *Sanitarni kordon nekad i danas*, (ur. Janko VODOPIJA), Zagreb, 1978., 93.

⁵⁷ *Pre D. Zuanne Begna all' hora Vicario di questa Chiesa l'ha conferita a detto quondam D. Simon Nalixich, che a quel tempo era ancora Chierico, si come ero Chierico, a morto, et di quaresima, li Sabbati, et le Domeniche di sera cantauimo in quella Capella li Offitii, come si uole fare per le altre Chiese, et si faceua fra di noi Chierici*. AZDN, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 22, sign. 122., neozn. folija.

⁵⁸ *Il Reuerendo Prete Don Giouanni Begna all' hora Vicario Generale di questa Chiesa della Madona del Castello all' hora Capelletta al quondam Prete Simon Nalixich, che mi pare ancora era Chierico, et egli poi ha ditto Messa quindici anni in circa prima di me, et sono già quaranta sei anni ch'io ho celebrata la mia prima messa*. AZDN, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 22, sign. 122., neozn. folija.

1546. godine u kojem je on sudjelovao kao zastupnik svoga šogora Andrije Magalovića. Arbitražni postupak započeo je u travnju 1546. godine te je u ispravi Naležić naveden kao *clericus Jadrensis*.⁵⁹ S obzirom na to da se postupak oduljio, u kolovozu 1546. godine u tim je spisima zaveden kao *presbyter*.⁶⁰ Budući da je notar jasno razlikovao pojmove *clericus* i *presbyter*, što je razvidno iz oporučnih spisa njegove kancelarije,⁶¹ opravdano je zaključiti da se oznaka *clericus* don Šimunu Naležiću pridijevala u razdoblju dok je još bio *đakon*,⁶² iz čega proizlazi da se njegovo svećeničko ređenje može datirati u ljeto 1546. godine. Nakon te godine Naležić se u izvornicima bilježi kao *presbyter*.⁶³ U prilog tomu zaključku ide i isprava iz 1567. godine u kojoj je Naležić zaveden kao *presbyter Simeon Nalesich clericus*, pri čemu se oznaka *clericus* odnosi na obnašanje niže službe u kaptolu, moguće one sakristana, kojom je već bio obilježen 1552. godine. U istoj ispravi za ostale nezaređene klerike, primjerice akolite, prije imena pridijeva se oznaka *clericus*, a nakon imena oznaka službe (*acolitus*).⁶⁴

Prema svjedočanstvu svećenika Šimuna Vrgade, koji je uz Naležića, u dobi od 13 godina vodio brigu za kapelu, službeno imenovanje kapelanom Gospe od Kaštela moguće je datirati između 1552. i 1554. godine. Vrgada je u trenutku svjedočenja imao 63 godine, a naveo je da je kapela Gospe od Kaštela povjerena Naležiću prije »oko 50 godina«, odnosno oko 1554. godine.⁶⁵ Konačno, prema svjedočanstvu kanonika Gašpara *Luetticeusa*, zadarski nadbiskup Andrija Minucci (1567. – 1572.) potvrdio je don Šimunu Naležiću kapelansku službu u crkvi Gospe od Kaštela do njegove smrti, po zagovoru svećenika Ivana Peceta (*Pezzeta*),⁶⁶ a u to su vrijeme imenovani prvi prokurator crkve.⁶⁷ Ako su pretpostavke točne, Naležić je službu kapelana Gospe od Kaštela obnašao pola stoljeća, sve do svoje smrti 1604. godine, kada je kapelanija pridodana nadarbinama Zadarskoga kaptola.

⁵⁹ ...*personaliter constitui Simon Nalesich clericus Jadrensis*. HR-DAZD, BZ, *Iohannes Michael Mazzarellus* (1512. – 1554.), b. II, fasc. III, fol. 153r.

⁶⁰ *Presbytero Simeoni Nalesich*. HR-DAZD, BZ, *Iohannes Michael Mazzarellus* (1512. – 1554.), b. II, fasc. III, fol. 162v.

⁶¹ Usp. HR-DAZD, BZ, *Iohannes Michael Mazzarellus* (1512. – 1554.), b. II, fasc. IV, fol. 18v-19r, fol. 27r-v.

⁶² Iako je pojam *clericus* u povijesnome smislu moguće različito tumačiti, u našem slučaju je razvidno da se on u Zadru tijekom 16. stoljeća rabio u prvome redu za oznaku pripravnika za svećeništvo i nezaređenih crkvenih službenika, odnosno onih nižega stupnja. Usp. Živan BEZIĆ, »Što je klerikalizam«, *Crkva u svijetu*, god. 38, br. 4, 2003., str. 564–581; Anto MIŠIĆ, »O naravi i stupnjevima zaređenih službenika u pismima sv. Jeronima«, *Obnovljeni život*, god. 75, br. 2, 2020., 197–213.

⁶³ Primjerice, u ispravi iz 1552. godine, dok je kao pripadnik nižega klera Zadarskoga kaptola obnašao službu sakristana u zadarskoj katedrali, zaveden je kao *presbyter Simon Draga*. HR-DAZD-20, Općina Zadar. Knez Zadra (dalje: KZ), *Antonio Civran* (1551. – 1553.), kut. 5, fol. 64v.

⁶⁴ Vidi: HR-DAZD-31, BZ, *Costantius Cornelius* (1567. – 1571.), b. unica, fasc. 1, fol. 1r.

⁶⁵ HR-AZDN-18, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 22, sign. 122., neozn. folija.

⁶⁶ Svećenik Ivan Peceta (*Pezzeta*), *alias Gazulich*, bio je sin pok. Jakova. Posjedovao je dio kuće pored crkve sv. Marije u Zadru (...*la parte della Casa à luti toccata in diuisione doue al presente giace appresso 'l cantoneli Santa Maria*), što je razvidno iz njegove oporuke od 22. travnja 1592. godine. HR-DAZD-31, BZ, *Simon Venier* (1506. – 1602.), kut. 185, b. V, fasc. X, br. 106.

⁶⁷ ...*pre Simon Nalixich, che tanto tempo è, che la gode, et così sua Signoria Reuerendissima si contentò che esso Pre Simon la gode in uita sua*. HR-AZDN-18, Prvostolni kaptol u Zadru, kut. 22, sign. 122., neozn. folija.

6. Dvije kontroverze iz svećeničkoga života don Šimuna Naležića – prilog pronicanju njegova mentaliteta

Istraženi arhivski izvori otkrivaju ponešto o mentalitetu don Šimuna Naležića. U spisima zadarskoga kneza zabilježena je zanimljiva povijesna epizoda iz 1550. godine, pod naslovom *Procedura criminale incompleta sopra un ricorso del Vescovo di Veglia per opposizione fatta nella Chiesa Catedrale di Zara da alcuni preti alla lettura di vari brevi Pontifici*.⁶⁸ Na početnom foliju među svjedocima naveden je i don Šimun Naležić, pored čijeg imena je zapisano da je »skinuo papinski breve s vrata katedralne crkve i bacio ga na zemlju«⁶⁹. Bila je riječ o potraživanju zastupnika novoimenovanoga krčkog biskupa, dominikanca Alberta Dujmića-Grličića (1550. – 1563.)⁷⁰ za dodjelom imovine njegova prethodnika biskupa i zadarskoga plemića Ivana Rose (1531. – 1549.),⁷¹ čije je tijelo ukopano u crkvi sv. Krševana u Zadru.⁷² Zastupnici su u Zadar donijeli papinska pisma (*breve*) o tom pitanju te ih predložili Zadarskome kaptolu u katedralnoj crkvi. Zadarski knez zabranio je objavu pisama bez znanja mletačkih vlasti, što je potaknulo sukob pojedinih zadarskih svećenika i zastupnika krčkoga biskupa Dujmića-Grličića, koji su papinsko pismo postavili na vratnice katedralne crkve, nakon čega ga je, prema iskazima svjedoka, skinuo don Šimun Naležić i bacio na zemlju. Stvar je u konačnici došla do Rima, o čemu je središnjicu u Veneciji izvijestio mletački ambasador pri Svetoj Stolici pa je sam dužd Francesco Donato 29. veljače 1552. godine naložio zadarskim rektorima, knezu Antoniju Civranu i kapetanu Paolu Justinianu, da pokrenu proces i ispitaju stvar.⁷³ Don Šimun Naležić opovrgavao je optužbe, a iz arhivskih izvora nije razvidno kako je slučaj završio.⁷⁴

Čini se da je s tim u vezi i događaj iz srpnja 1552. godine kada su u Zadar prispjela pisma o ekskomunikaciji nekih svećenika u gradu, koja je zaprimio zadarski plemić Šimun Soppe. Pisma su bila bez potpisa i nadnevka, ali su prouzročila paniku među klerom te je nadbiskupski vikar naložio svim svećenicima i redovnicima u gradu da zatvore crkve, da se ne slave svete mise i druge liturgijske službe, a sve zbog straha od moguće cenzure, zbog čega je gradski knez pokrenuo proces kako bi se rasvijetlio taj abuzus.⁷⁵

⁶⁸ HR-DAZD-20, KZ, *Antonio Civran* (1551. – 1553.), kut. 5, fol. 57r-66r.

⁶⁹ *Pre Simon de Draga destacho il breve dalla porta della Chiesa Chatedral et quello buto in terra*. HR-DAZD-20, KZ, *Antonio Civran* (1551. – 1553.), kut. 5, fol.

⁷⁰ O biskupu Albertu Dujmiću-Grličiću vidi: Stjepan KRASIĆ, »Albert Dujmić-Grličić – hrvatski teolog na Tridentskom saboru«, *U službi čovjeka. Zbornik nadbiskupa-metropolite dr. Frane Franića*, (ur. Drago ŠIMUNDŽA), Split, 1987., str. 387–420.

⁷¹ O plemićkoj obitelji Rosa vidi: Serdo DOKOZA – Mladen ANDREIS, *Zadarsko plemstvo u srednjemu vijeku*, Zadar, 2020., str. 476–484; Tomislav RAUKAR, *Zadar u XV. stoljeću. Ekonomski razvoj i društveni odnosi*, Zagreb, 1977., str. 129–130.

⁷² Nadgrobnu ploču biskupa Ivana Rose u crkvi sv. Krševana u Zadru dao je podignuti njegov sestrić, zadarski zlatar Matej Boričević, koji je u procesu spomenut kao oponent potraživanju zastupnika krčkoga biskupa Alberta Dujmića-Grličića. Vidi: Ivo PETRICIOLI, »Umjetnička baština samostana sv. Krševana do 16. stoljeća«, *1000 godina samostana sv. Krševana u Zadru*, (ur. Ivo PETRICIOLI), Zadar, 1990., str. 217.

⁷³ HR-DAZD-20, KZ, *Antonio Civran* (1551. – 1553.), kut. 5, fol. 60r.

⁷⁴ Vidi: HR-DAZD-20, KZ, *Antonio Civran* (1551. – 1553.), kut. 5, fol. 64v.

⁷⁵ HR-DAZD-20, KZ, *Antonio Civran* (1551. – 1553.), kut. 5, fol. 51r-v. Zapisano je da se u Zadru pet dana nisu slavile mise ni druge svete službe, a nisu zvonila ni crkvena zvona. HR-DAZD-377, *Miscellanea*, sv. 18, p. 9, fol. 1.

U spisima zadarskoga bilježnika Danijela Cavalce pohranjeni su spisi procesa koji je protiv don Šimuna Naležića pokrenuo ninski biskup i administrator Zadarske nadbiskupije Marko Loredan 1563. godine na temelju optužbe svećenika Martina Jurjevića.⁷⁶ U optužnici je stajalo da je Naležić u kući težaka Martina Mozanića (*Mozzanich*) tijekom ručka povodom komemoracije za mrtve sablaznio okupljene svećenike i laike izjavom da zapaljene svijeće na grobovima umrlih malo raduju mrtve te da je o tom pitanju on heretik.⁷⁷ Ozbiljnost optužbe pokazuje činjenica da je protiv Naležića u konačnici pokrenut istražni postupak (*presbyter inquisito*) zbog čega je na 40 dana suspendiran *a divinis* te je završio u nadbiskupskome zatvoru, gdje je 22. studenoga 1563. godine ispitivan o slučaju.⁷⁸ Naležić je negirao optužbe te je naveo da je »uvijek bio poslušni sin Svete Majke Rimske crkve«, a da je rekao samo kako valja više vrednovati svetu misu, molitve i milostinju za siromahe od svijeća koje se pale u spomen mrtvih,⁷⁹ što govori ponešto o njegovu svećeničkom karakteru. Tijekom ispitivanja posvjedočio je svoju vjernost Crkvi te se, klečeći pred biskupom i s rukom položenom na Sveto pismo,⁸⁰ zakleo da više nikada neće izgovoriti slične riječi niti se suprotstaviti nauku Katoličke crkve,⁸¹ pod kaznom izopćenja, čime je proces bio završen.⁸² Istraženo arhivsko gradivo pokazuje da je svećenik Naležić bio čvrstoga karaktera i uvjerenja, koji su ga ponekad dovodili u nevolje, ali je do konca ostao vjeran svećenik Katoličke crkve, koji je, čini se, zazirao od moći i položaja, a bio naklonjeniji običnome puku s kojim je dijelio svakodnevicu.

Kao pripadnik nižega klera Zadarskoga kaptola čvrsto je stajao uz subraću u svećeništvu u obrani svojih prava, osobito tijekom razmirica unutar Kaptola, napose s kaptolskim dostojanstvenicima i kanonicima te pitanjima ekonomske naravi. Don Šimun Naležić, čini se, nije imao ambicije za napredovanjem na hijerarhijskoj ljestnici. Razmjerno godinama i službi unutar Zadarskoga kaptola napredovao je do službe mansionara.⁸³ Na temelju spisa o imenovanju pravnoga zastupnika nižega klera Zadarskoga kaptola iz 1567. godine o pitanju plaćanja desetine tablično se navode dostupna imena i prezimena te službe *članova Zadarskoga kaptola iz gremija nižega klera* u katedrali sv. Stošije i kolegijalnoj crkvi sv. Šimuna *alias Sancte Marie Presbyterorum* (Sv. Marije Svećeničke), s kojima je Naležić dijelio crkvenu svakodnevnicu, s napomenom da na popisu nisu navedeni odsutni pripadnici nižega klera u to vrijeme, što je zapisano u ispravi (Tablica 1).

⁷⁶ HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, fol. 57r-60v.

⁷⁷ Don Šimun Naležić stanovao je u gradskome Varošu te se očito rado družio sa zadarskim Varošanima koji su ga pozivali u društvo i na ručak, kojom prilikom su se konzumirale znatne količine vina, na što je tijekom ispitivanja on sam upozorio, što je moglo biti uzrokom žučnih rasprava, koje su ga u konačnici stajale istražnoga postupka. HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, fol.

⁷⁸ Nadbiskupski zatvor za svećenstvo nalazio se u sklopu nadbiskupske palače još od srednjovjekovlja na mjestu gdje je nekada stajala srednjovjekovna cisterna, a danas je tu podrum. Usp. Pavaša VEŽIĆ, »Ranosrednjovjekovna cisterna episkopalnog kompleksa u Zadru«, *Diadora*, br. 9, 1980., str. 529.

⁷⁹ ...ualeano più le messe, le orationi et le elemosine che le candelle che si ardeano per li morti. HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, fol. 59r.

⁸⁰ ...abiuro et iuro ad sanctam Dei euangelii. HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, fol. 60v.

⁸¹ ...sic me Deus adiuet et hoec Sancta Euangelia. HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, fol. 60v.

⁸² HR-DAZD-31, BZ, *Daniel Cavalca* (1548. – 1566.), b. II, fasc. IV, fol. 60r-v.

⁸³ O toj službi u Kaptolu vidi: Ivan OSTOJIĆ, *Metropolitanski kaptol u Splitu*, Zagreb, 1975., str. 17.

Tablica 1. Popis dijela nižega klera Zadarskoga kaptola 1567. godine. Izvor: HR-DAZD-31, BZ, *Costantius Cornelius* (1567. – 1571.), b. unica, fasc. 1, fol. 1r-v; fasc. V, fol. 2r-17v

Ime i prezime	Upis u izvorniku	Služba	Crkva služenja
<i>Šimun Jakovčić st.</i>	<i>Simeon Iacofcich</i>	mansionar	Sv. Stošija
Ivan Mišanić	<i>Iohannes Misaneus</i>	mansionar	Sv. Stošija
Martin Jelovčić	<i>Martinus Gelofoch</i>	mansionar	Sv. Stošija
Jeronim Žunić	<i>Hieronymus Zunich</i>	mansionar	Sv. Stošija
<i>Šimun Jakšić (Jakša)</i>	<i>Simeon Jachsich (Jachsa)</i>	mansionar	Sv. Stošija
Jeronim Gladović	<i>Hieronymus Gladouich</i>	mansionar	Sv. Stošija
Baptista Zapić	<i>Baptista Zapich</i>	mansionar	Sv. Stošija
Tomašin Turzić	<i>Thamasin Turssich</i>	mansionar	Sv. Marija Sveć.
Juraj Trogiraniin	<i>Georgius Tragurita</i>	mansionar	Sv. Marija Sveć.
Franjo Zetta	<i>Franciscus Zetta</i>	mansionar	Sv. Marija Sveć.
Jeronim Benčić	<i>Hieronymus Bencich</i>	septemanar	Sv. Stošija
Ivan Dominikov	<i>Iohannes Dominici</i>	septemanar	Sv. Stošija
Ivan Peceta	<i>Iohannes Pezzeta</i>	septemanar	Sv. Stošija
Petar Bajolić	<i>Petrus Baiolich</i>	septemanar	Sv. Stošija
<i>Šimun Dražmilović</i>	<i>Simeon Drasmileus</i>	septemanar	Sv. Stošija
Ivan Koščić	<i>Iohannes Coscich</i>	septemanar	Sv. Stošija
Jakov Budačić	<i>Iacobus Budacich</i>	septemanar	Sv. Stošija
<i>Šimun Naležić</i>	<i>Simeon Nalesich</i>	svećenik klerik	Sv. Stošija
Ivan Golemno	<i>Iohannes Golemno</i>	svećenik klerik	Sv. Stošija
Matej Bassano	<i>Matheus Bassano</i>	svećenik klerik	Sv. Stošija
Ivan Markijević	<i>Iohannes Marchieulich</i>	svećenik klerik	Sv. Stošija
Martin Smoljanović	<i>Martinus Smoglianouich</i>	đakon	Sv. Marija Sveć.
Andrija Katarinić	<i>Andreas Catarinich</i>	đakon	Sv. Marija Sveć.
Petar Tamaršić	<i>Petrus Tamarsich</i>	đakon	Sv. Marija Sveć.
<i>Šimun Milić</i>	<i>Simeon Milich</i>	subđakon	Sv. Marija Sveć.
Luka Ljuljanić	<i>Lucas Gliulianauch</i>	subđakon	Sv. Marija Sveć.
Ivan Rigo	<i>Iohannes Rigo</i>	subđakon	Sv. Stošija
Lovro Ostrovica	<i>Laurentius Ostrouiza</i>	subđakon	Sv. Stošija
<i>Šimun Jakovčić ml.</i>	<i>Simeon Iacofcich</i>	subđakon	Sv. Stošija
Franjo Radošević	<i>Franciscus Radoseuich</i>	subđakon	Sv. Stošija
<i>Šimun Vrgada</i>	<i>Simeon Vergada</i>	subđakon	Sv. Stošija
Martin Peliparić	<i>Martinus Pelliparius</i>	subđakon	Sv. Stošija
<i>Šimun Žure</i>	<i>Simeon Zure</i>	klerik akolit	Sv. Stošija

Ime i prezime	Upis u izvorniku	Služba	Crkva služenja
Juraj Krivošija	<i>Georgius Criuoscia</i>	klerik akolit	Sv. Stošija
Grgur Šutar	<i>Gregorius Sutar</i>	klerik akolit	Sv. Marija Sveć.
Anastasije Našić	<i>Anastasius Nasich</i>	klerik akolit	Sv. Marija Sveć.
Mile Paulović	<i>Mile Paulouich</i>	klerik akolit	Sv. Marija Sveć.

7. Smrt i ukop don Šimuna Naležića

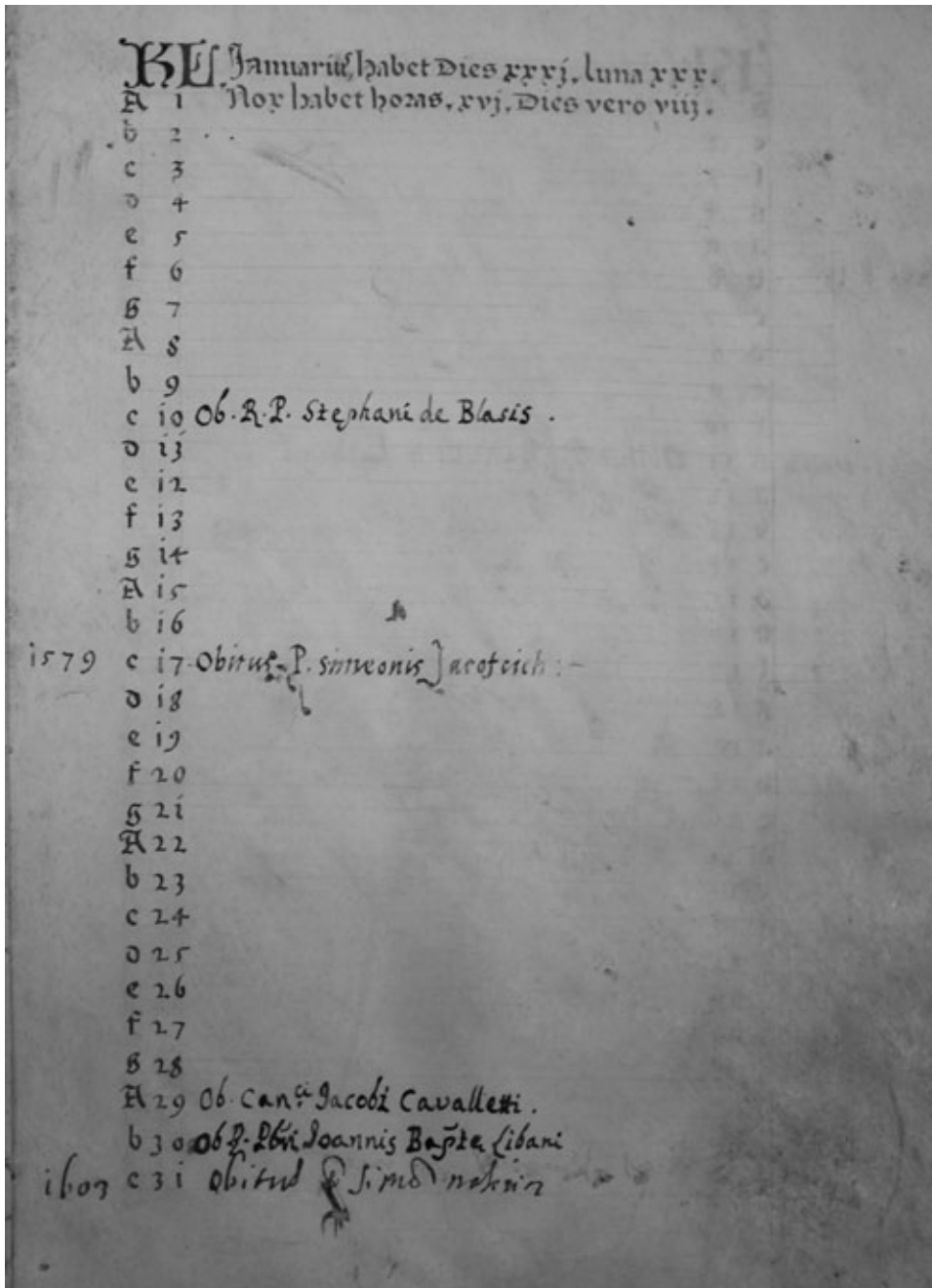
U matičnoj knjizi umrlih Župe sv. Stošije u Zadru ubilježena je činjenica smrti don Šimuna Naležića, mansionara, na dan 30. siječnja 1604. godine te je zapisano da je pokopan u katedrali sv. Stošije.⁸⁴ No, u spomenutoj matrikuli bratovštine Gospe od Milosrđa, u kojoj se, između ostaloga, uredno bilježilo godove preminulih članova svećenika, kao datum njegove smrti ubilježen je 30. siječnja 1603. godine pa je izgledno riječ o primjeni mletačkoga stila u kronologiji tzv. *more veneto* (M. V.) (Slika 2).⁸⁵

Sudeći prema tekstu oporuke, zadarska prvostolnica bila je privremeno mjesto ukopa njegova tijela. Naime, svećenik Naležić u oporuci je izrijekom odredio da njegovo tijelo bude pokopano u crkvi Gospe od Kaštela u Zadru, u grobnici za čiju je izradu odredio iznos od 20 dukata. Grobnicu je namjeravao sam izgraditi za života, ali je u suprotnom odredio svojim nasljednicima i uživateljima oporučne ostavštine da je čim prije izgrade te premjeste njegovo tijelo u crkvu Gospe od Kaštela.⁸⁶ S velikom sigurnošću može se tvrditi da je to u konačnici i učinjeno. U prilog tomu ide novinski članak od 7. listopada 1911. godine, prigodom obnove nadgrobne ploče zadarskoga nadbiskupa Vicka Zmajevića (1713. – 1745.), koji je pokopan u istoj crkvi. U članku stoji: »Grobница Nadbisk. Zmajevića. Ovih dana, kako se izbrisao nadpis s ploče na grobu blagop. Nadbiskupa pred glavnim oltarom „Gospe od Zdravlja“ u Zadru zaslužni otac predsjednik kapucinskog samostana, dao je napraviti novu ploču. U otvorenu grobu vidi se tielo u pontifikalnoj odori, koja se dobro još čuva, tako da je mitra još čitava. Po svoj prilici bile su *dvije škrinje jedna povrh druge, pa je zadnja Nadbisk. Zmajevića propala u prvu; kako se razabire iz različnih zubala*. Pitomci su Zmajevićeva Sjemeništa sa starešinama pohodili grob svog velikog dobrotvora, pomo-

⁸⁴ HR-AZDN-43, *Obituum I* (1597. – 1617.), fol. 66v.

⁸⁵ Riječ je o uporabi kronološkoga stila prema kojemu godina započinje na dan 1. ožujka. Stoga bi mletački datum 30. siječnja 1603. godine bio ekvivalent datumu 30. siječnja 1604. godine prema gregorijanskom kalendaru. Usp. Adriano CAPPELLI, *Cronologia, Cronografia e Calendario perpetuo*, Milano, 1998., str. 7–8.

⁸⁶ *E quando piacerà al Sig(nor) Iddio di leuarlo da questo mondo, et chiamarlo à se, ha ordenato, che il suo cadauiere sia sepolito, nella chiesa della Madona del Castello di Zara, nella sepoltura, che esso testatore ha da fare; loro licentia, et uoler dell' Ill(ustrissi)mo et R(euerendissi)mo Mons(igno)r Arciuescouo; e quando egli in uita sua non facesse far detta sepoltura; ordina, et obliga l' infrascritti suoi heredi, che la debba far far quanto prima, et spender in quella ducati uinti; douendo tra tanto, che si faci essa sepoltura, far poner il cadauiere di esso R(eueren)do testatore in uno deposito, et poi finita che sarà essa sepoltura metterlo in quella.* HR-DAZD-31, BZ, Francesco Primizio (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91 (oporuka od 28. lipnja 1599.).

Slika 2. Isječak godovnika iz matrikule bratovštine Gospe od Milosrđa u Zadru s datacijom smrti don Šimuna Nalezicia. Izvor: SICU, *Matrikula bratovštine Gospe od Milosrđa*, neozn. folija

lili se, a u ponedjeljak na 7 sati imat će tu dvije mise za njega.«⁸⁷ S obzirom na skroman prostor rotunde crkve Gospe od Kaštela, do njezine pregradnje, koju je učinio nadbiskup Zmajević početkom 18. stoljeća,⁸⁸ u njoj nije bilo ukopa. Iznimku čine tri slučaja ukopa pokojnika nakon smrti nadbiskupa Zmajevića.⁸⁹ Prilikom otvaranja groba pred oltarom Bogorodičine slike zamijećeno je da je nadbiskupov lijes propao u »prvi, kako se razabire iz različitih zubala«, što jasno kazuje da je prije Zmajevićeva ukopa na tom mjestu ukopano tijelo, koje se s velikom sigurnošću može pripisati svećeniku don Šimunu Naležiću, prvome službeno imenovanome kapelanu crkve Gospe od Kaštela.

Zaključak

Zadarski svećenik don Šimun Naležić (oko 1520. – 1604.) potomak je skradinskoga roda Naležića, koji su u Zadar vjerojatno prispjeli neposredno prije ili nakon pada Skradina u osmanske ruke 1522. godine, što zasad nije sa sigurnošću utvrđeno. Don Šimun je odrastao u Zadru, gdje se izgledno školovao u katedralnoj školi, te je pripadao nižemu kleru Zadarskoga kaptola. Neosporno je bio prvi službeno imenovani kapelan crkve Gospe od Kaštela u Zadru u kojoj je proveo gotovo cijeli svećenički vijek, a izgledno je, prema oporuci, da je ona mjesto posljednjega počivališta njegovih zemnih ostataka. Arhivski spisi pokazuju da je bila riječ o svećeniku čvrstoga karaktera i uvjerenja, nesklonoga crkvenome napredovanju i bliskoga običnome puku, u čijoj je blizini boravio i s kojim se rado družio. Ponekad ga je pretjerana otvorenost i brzopletost isticanja stavova stajala neugodnosti pred svjetovnim i crkvenim vlastima, zbog čega je bio i suspendiran, ali je pritom opetovano iskazivao vjernost i poslušnost Katoličkoj crkvi, njezinu nauku i učiteljstvu. Uz duhovnu dimenziju, arhivski izvori otkrili su ponešto o materijalnim aspektima i ekonomskim mogućnostima zadarskoga svećenika. Razvidno je da su mu gospodarske interakcije bile uvjetovane redovitim prihodima od svećeničke službe, ali i postupnim ulaganjem u širenje i okrupnjavanje zemljišnih posjeda. Biografske crtice iz života svećenika Šimuna Naležića djelić su mozaika svakodnevlja zadarskoga klera tijekom 16. stoljeća, za čije su slaganje povijesne kockice razasute u arhivskim izvorima.

Prilog 1. Prijepis oporuke don Šimuna Naležića od 28. lipnja 1599. godine. Izvor: HR-DAZD-31, BZ, *Francesco Primizio* (1590. – 1608.), kut. 193, b. VI, br. 91 (oporuka od 28. lipnja 1599.)

(fol. 1r) *Nel Nome di Christo Amen. L'anno della salutifera Natiuità sua 1599. indizione XII.ma giorno ueramente uigesimo ottauo del mese di Zugno. Nelli tempi del Serenissimo Principe, et eccellentissimo signor nostro, il signor Marin Grimani, per l'Iddio gratia inclito doze de Venetiarum et del regimento del illustrissimo signor Gio(vanni) Aluise Venier, dig(nissi)mo conte di Zara, et suo distretto. Alla presenza del nobil huomo*

⁸⁷ *Hrvatska kruna*, br. 86, Zadar, 7. listopada 1911.

⁸⁸ O tome vidi: Marija STAGLIČIĆ, »Renesansno-barokna crkva«, str. 178–182.

⁸⁹ O tome vidi: Zdenko DUNDOVIĆ, *Kapucinski hospicij u Zadru*, Zadar, 2019., str. 44–45.

Zaratino, il magnifico Signor Pietro Grisogono, del magnifico signor Simon, hora giudice essam(inato)r della corte. Non essendo cosa più certa dell' hora sua; et sendo statuto all'huomo di morir una uolta; Il che salubrementè considerando il reuerendo meser pre Simon Nalexich, quondam ser Thomaso mansionario nella chiesa di Santa Maria di preti; et piouan della chiesa della Madona del Castello, sano per gratia del Signor Iddio di mente, senso, et intelletto, et corpo; questo suo ultimo nuncupatiuo testamento ha procurato et uoluto fare nell' infrascritto modo uidelicet in primo ha raccomandato l'anima sua all' omnipotente Signor Iddio, alla gloriosa Vergine Maria, et a tutta la corte celeste. Li suoi commissarii ueramente et di questo suo ultimo testamento fedel essecutori ha ordinato, et uoluto che siano li doi procuratori della frataglia della concettion della Beata Vergine nella capella menor in chiesa di Santo Steffano di Zara, quelli che hora sono, e che seranno di tempo in tempo nell' auuenire; alli quali ha dato, et da ogni modo autorità, facultà, et podestà di far eseguire dopo la morte sua, quanto per il presente suo testamento hauerà disposto, et ordinato. E quando piacera al Signor Iddio di leuarlo da questo mondo, et chiamarlo à se, ha ordenato, che il suo cadauere sia sepelito, nella chiesa della Madona del Castello di Zara, nella sepoltura, che esso testatore ha da fare; loro licentia, et uoler dell' illustrissimo et reuerendissimo monsignor arcieuescouo; e quando egli in uita sua non facesse far detta sepoltura; ordina, et obliga l' infrascritti suoi heredi, che la debba far far quanto prima, et spender in quella ducati uinti; douendo tra tanto, che si faci essa sepoltura, far poner il cadauere di esso reuerendo testatore in uno deposito, et poi finita che sarà essa sepoltura metterlo in quella. Lassa per ragion di legato alla confraternità del Sacratissimo Sacramento nel domo di Zara, alla fabrica della capella ouero chiesa di Santo Simeon Giusto, et al lazaretto di apestadi ducato mezzo, per cadauno di detti luochi pii, per una uolta tanto. Ordina, et testamentalmente dispone, et commette, che (fol. 1v) li infrascritti heredi di esso testatore, et li successori loro in questa heredità siano tenuti, et obligati dar ogni anno in perpetuo, nel giorno del suo anniuersario un ducato alla confraternità della sudetta concettione della gloriosa Vergine, nella chiesa di Santo Steffano, et ogni anno in perpetuo fatte celebrar dinanzi la sudetta imagine della Concettione nelli giorni della quadragesima le messe quarantene per l'anima di esso testatore; et in caso che li detti heredi non attendessero di far celebrar le dette quarantene, et dar il ducato ogni anno in perpetuo nel modo di sopra espresso in tal caso obliga, et sottopone al sudetto legato la casa di esso testatore, posta in Zara tra questi confini uidelicet da bora le ragion del magnifico signor Zoilo Nassi, da garbin le ragion di Zuanne Mozzanich, da siroco le ragion di meser Battista Soppe, et da maistro le ragion delle reuerende monache di Santo Nicolo, salui sempre i più ueri confini, in luoco detto Puteuaz, sopra la porta della qual casa è scolpito un calice, cioè nell' architraue della porta. Lassa per ragion di legato à Gerolima, figliola di Zorzi Boxichieulich pronepote di esso testatore due gognali di capi di uide, con molti piedi di olliuari, in loco ditto sotto il Monte, et sopra il luoco ditto Battaglie, sopra il fondi delli monasterii di Santo Nicolo, et li Santo Demetrio di Zara; con obligo a detta Gierolima di dare un starichio di oglio alla chiesa della Beata Vergine al Castello ogni anno fino che durerano li sudetti capi di uide. Item lassa per ragion di legato à Zorzi Boxichieulich marito di Cattarina nezza di esso testatore gognali doi e mezzo in circa di capi di uide, che alquanti olliuari, posti appresso in luoco ditto Zubrian sopra il terreno della pieue di Santo Simeon quali esso Zorzi ha

piantato stando in casa con esso testatore. Lassa per ragion di legato à Nicolo figliolo del quondam Andrea Bodotich doi gognali di capi de uide, posti appresso Bocagnazzo in luoco ditto Draga, sopra il terreno del magnifico Thomaso Ciualleli, et questo per amor de Dio, et perche preghi il Signor Iddio per l'anima sua. Lassa per ragion di legato una cotta di esso testatore alla chiesa della Beata Vergine del Castello. Lassa il reuerendo meser pre Zuanne Cugnacouich l'altra cotta di esso testatore, et la sua ueste longa di panno negro perche preghi il Signor Iddio per l'anima sua. Lassa per ragion di legato à chierico Marco Bagiolich la cotta di esso testatore la più usada, cio'è quella che hora esso testatore adopera, acio che ancor lui preghi il Signor Iddio, per l'anima sua. In tutti gli altri ueramente beni suoi, mobili, et stabili, ragion, et attioni, presenti, et future, ad esso reuerendo testatore (fol. 2r) à qualsiuoglia modo spectanti, et pertinenti, in qualsiuoglia luoco posti, et essistenti ha instituito, nominato, et uoluto che siano suoi uniuersal heredi Simon, et Caterina figlioli del quondam Thomaso Vagliacich fù nepote del detto testatore ugualmente; et dopo la morte delli sudetti Simon, et Caterina ha sostituito heredi li figlioli loro così maschi, come femene, et li descendenti legitimi loro in perpetuo; et morendo l'uno di detti heredi, et loro discendenti, cancell., così instituiti, come sostituiti, ouero delli descendenti loro senza figlioli legitimi così maschi, come femine, che la portion di colui, che morirà à tal modo, uadi nel soprauiuente, ouero soprauiuenti. Con questa conditione, che alcuno delli sopra nominati heredi, ne li descendenti loro non possino per alcun tempo, uender, donar, alienar, impegnar, ne à qualsiuoglia modo maligna, la casa noua nella qual habita esso testatore, et se occoresse, il che il Signor Iddio non permetta, che mancasse la descendentia delli sopradetti heredi, così maschi, come femene, in tal caso ordina, et uole, che la sopradetta casa noua uadi, et andar debba nella confraternità della Concettione della Gloriosa Vergine nella chiesa di Santo Steffano sopradetta. Et questo disse essere suo ultimo testamento et ultima uolontà sua, il quale, et la quale uolse che uaglia per ragion di testamento et se per ragion di testamento non ualesse uaglia per ragion di codicilli, ò di qualsiuoglia altra ultima uolontà, che di ragion meglio ualer; et tener potesse, non ostante qualsiuoglia ordine di ragion che forse fosse pretermesso. Fatto in Zara nella habitatione del reuerendo meser pre Paulino Bonfadino piouan di Santo Simeon, nella contrada di detta chiesa presenti il sopradetto meser pre Paulino, et il signor Cesare Fanfogna, fò del magnifico et eccellentissimo signor dottor testimonii hauuti, chiamati, et alle cose permesse specialmente rogati.

Ego Franciscus Primicius notarius publicus, et magnificae communitatis Jadrae cancellarius scripsi suprascriptum testamentum, ita ordinante suprascripto reuerendo testatore.

SUMMARY

DON ŠIMUN NALEŽIĆ – THE FIRST CHAPLAIN OF THE OUR LADY OF CASTLE IN ZADAR (16th CENTURY)

The author of this article discusses the activities and role of don Šimun Naležić, the first officially appointed chaplain of the church of Our Lady of Castle in Zadar in the sixteenth century. On the basis of the apostolic visitations, archival sources kept in the Archive of the Zadar diocese, and sources kept in the State Archives in Zadar, author depicts profile of relatively unknown cleric and priest from Zadar, whose activities significantly marked the beginnings of pious cult of Our Lady of Castle in Zadar in the sixteenth century. Moreover, the author analyzes Šimun Naležić's last will, and provides at the end of the article its complete transcription.

KEY WORDS: don Šimun Naležić, Our Lady of Castle, Zadar, 16th century.

